

УДК 338.24(477)

*Глушко Аліна Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент
Потькало Катерина Олегівна,
Ширмовська Тамара Олександрівна,
студентки*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Останні роки характеризуються виникненням безпрецедентних загроз економічній безпеці України. Економічна криза, спричинена пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями [1], поглибилася з початку 2022 року у зв'язку з російською агресією. Зазначені деструктивні явища негативно вплинули на рівень безпеки національної економіки. Актуальним постає питання окреслення основних викликів та можливостей зміцнення економічної безпеки України.

Пандемія COVID-19 стала найбільшою реальною загрозою економічній безпеці не тільки України, а й світової спільноти за останні десятиліття. Різке скорочення економічної активності внаслідок карантинних заходів спричинило уповільнення економічного розвитку з прогнозованим падінням ВВП, скорочення споживчої активності населення та виробництва в цілому [2].

Військова агресія російської федерації поглибила складну економічну ситуацію в Україні. Руйнування виробничих потужностей, інфраструктури, зупинення реалізації інвестиційних проєктів – це головні виклики для економічної безпеки. Водночас війна поглибила кризу в демографічній сфері та стала загрозою для екологічної,

інформаційної та інших складових національної безпеки України.

З метою зміцнення економічної безпеки органи державної влади мають активно впроваджувати регуляторні заходи в наступних напрямках.

1. Підтримка внутрішнього ринку. З метою стабілізації та відновлення національної економіки необхідно забезпечити подальше зменшення регуляторного та адміністративного навантаження на бізнес, зокрема шляхом впровадження заходів дерегуляції на засадах ризик-орієнтованого підходу для розвитку саморегулювання бізнесу; запровадити нові та розширити існуючі інструменти підтримки для малого та середнього бізнесу, в тому числі фінансові [3]. Пріоритетом для реанімації внутрішнього ринку правомірно визначити харчову й легку промисловості, ІТ-сферу. Регуляторної підтримки потребує машинобудівний комплекс. Загальні витрати на оборону у 2023 році перевищать 1 трильйон гривень. Тож хоча б часткове відновлення потужностей військово-промислового комплексу за рахунок використання підприємств машинобудівного комплексу може стати вагомим фактором зростання промислового виробництва [4].

2. Підтримка фінансової стійкості. Доцільно відмітити, що з початку повномасштабного вторгнення російської федерації було задіяно цілий ряд інструментів фінансової підтримки. У квітні 2023 року Радою з фінансової стабільності створено робочу групу з питань розвитку внутрішнього боргового ринку за участю представників Національного банку України та Міністерства фінансів України [5]. Робоча група створена в рамках виконання Меморандуму про економічну та фінансову політику з Міжнародним валютним фондом, відповідно до якого Україна взяла зобов'язання уникати емісійного фінансування державного бюджету та розвивати внутрішній борговий ринок за допомогою розширення та диверсифікації кола інвесторів у державні цінні папери, в тому числі за рахунок повернення

нерезидентів на внутрішній ринок облігацій. Крім того, з травня 2023 року розпочинається процедура оцінки стійкості банківської системи в умовах воєнного часу. Також, з метою посилення ринкових стимулів залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті, зниження ризиків для валютного ринку, оновлено операційний дизайн монетарної політики, що передбачає зниження ставки за депозитними сертифікатами та запровадження нових лімітованих тримісячних депозитних сертифікатів під фіксовану ставку на рівні облікової. Ці зміни дозволять захистити заощадження громадян від інфляційного знецінення, забезпечать зниження цінового тиску, а також сприятимуть розвиткові культури строкових заощаджень у гривні.

3. Відновлення рівноваги у зовнішній і внутрішній торгівлі. Військова агресія призвела до зростання диспропорції між внутрішнім і зовнішнім торговими ринками. Обмеження процесу вимивання валюти з українського ринку має бути елементом відновлення економічної безпеки.

4. Відновлення інфраструктури. Головним завданням варто вважати відновлення енергетичної інфраструктури, яка постійно страждає внаслідок цілеспрямованих ворожих атак. Водночас зрушеннями доцільно вважати адаптацію як бізнесу, так і домогосподарств до ризиків глибоких блекаутів, удосконалення технології захисту та відновлення енергетичних об'єктів.

Отже, сучасні загрози економічній безпеці України мають як сучасний військовий, так і структурний характер. Атаки на інфраструктурні об'єкти, окупація частини території України, бюджетна криза та інші виклики поглибили проблеми у функціонуванні національної економіки. З метою відновлення економічного розвитку та безпеки України необхідно підтримувати внутрішній ринок, вжити заходів для подальшої підтримки фінансової стійкості та відновлення критичної інфраструктури.

Література:

1. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д. Проблеми економічної безпеки бізнесу в умовах пандемії. The 11th International scientific and practical conference “Actual trends of modern scientific research” (June 6-8, 2021) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2021. С. 588-591 (675 p.)
2. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Skryl V. Risks and Threats to Economic Security of Enterprises in the Construction Industry Under Pandemic Conditions. Proceedings of the 3rd International Conference on Building Innovations. ICBI 2022. Lecture Notes in Civil Engineering. Vol 181. P. 711-724.
3. Onyshchenko S., Hlushko A. Regulatory levers and tools to support business in Ukraine under martial law. Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: Праці XXII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (2 грудня 2022 р., м. Вінниця). Том 1. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 237–239.
4. Романовська Ю., Козаченко Г., Погорелов Ю., Помазун О., & Редько К. Проблеми розвитку економічної безпеки в Україні: виклики та можливості. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. 5(46), С. 249–257.
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-11>
6. Національний інститут стратегічних досліджень. Підсумки 2022 року та очікування щодо 2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidsumky-2022-roku-ta-ochikuvannya-shchodo-2023-roku>